

pljica v koritu ne ostala za sosedovo živino, torej raje svojo na pol žejno domú zapodí!

Lahko bi tudi še drugo vas povedal, pa ji nočem do-brega imena odvzeti, zato tudi zamolčim njeno ime. Skozi to ne ravno majhno vas teče močan potok, in čez potok je bila berva, ki je pa strohnela in ni več za rabo. Slehern dan veliko ptujih in domačih skoz potok brede. Mislim, da slehern sosesčan je nekoliko nevoljen, kadar vodo gazi, pa se zopet potolaži, videč, da tudi njegovi sosedje brez razločka večkrat snažijo v potoku svojo obutev!

Marsiktere reči bi soseska z majhnim trudom lahko popravila v svoj naj večí prid, pa rajše veliko veliko škodo terpi! Al bi ne bilo potrebno zdravilo, da bi c. k. okrajne gosposke zavolj takih nemarnost sosesko kaznovala pa tudi županu ne pregledale, če je nemaren in soseske ne opominja popraviti, kar ni čez njeno moč in ji je v gotov dobiček?

Ne zamerite, gospod Ložan, da se še nekoliko pomudim in Vam nekaj priobčim, česar morde ne veste. Vi pravite, da bi tudi Oberh v jezeru mogli raztrebiti. O tem sem tudi jaz vaših misel in želim, da bi tudi Grahovšci in Podsterberšci, ki na velike ovinke tečete, se tok naravnost speljal. Potoki po jezeru pa tudi za mejnike veljajo in to je ravno težavna reč. Naj kdo termastemu posestniku dopoveduje, da bo namest enega centa sena jih pridobil šest, ki mu bodo prirastli po strugi okrog ovinka, se bo on skorej rajše odpovedal dobičku kakor pa svoji termi.

Pa kaj pomaga potokom toke zravnovati in jih lepo snažiti, dokler se ne odpravi poglavitna overa, ktera že 8 let zlo zlo poškoduje posestnike jezerskih travnikov. Znana je bravcom „Novic“ tista huda bolezen, ktera se je pred 8 leti po Evropi klatila, ki je naj rajše ljudém mozgane napadala ter mnogo škodljivih nastopkov zapustila; ta pošast se je bila tudi pri jezeru nekterim nekoliko v mozgane vgnjezdila. Naredili so bili namreč dolnji Jezerci jéz pred vélikim požeravnikom, ki se Vodonos imenuje, kamor so želeli žago postaviti, misleči, z drugimi vred v škodljivo zavezo stopiti, da bi pomagali Javernik ogoliti. Kar se žage tiče, jim je bilo spodletelo. Jéz je pa še dandanašnji, dasiravno je c. k. planinska sodnija dosodila, da naj se do osnove podere, in jame, ki so zamašene bile, do čistega iztrebijo. Že dve leti se zastonj dočakuje, da bi se sodbi zadostilo. Koliko časa bodo še posestniki iz štirih fará, ki imajo v jezeru travnike, škodo terpeli zavolj jéza, ki ga je napčna misel v neugodnem kraji porodila?! Križnogorski.

Starozgodovinski pomenki.

ADSALLVTAE AVG. SACR.
G CAECINA FAVSTINVS.

Spisal Davorin Terstenjak.

Resnično piše učeni prof. Zeus ¹⁾:

„Kelti in Germani, Aisti, Vendi in Indi so si po spričbah jezika in basnoslovja naj bližja žlahta. Oni so peteri pravi bratje, kateri v tem redu eden zraven drugega stojé in med ktere se ne dajo ne Gerki ne Latinci vrniti in še celó Medi ali Skythi ne, čeravno ti med njimi prebivajo. Indi, kot zadnje koléno te verste, so bili najpervi nasledniki Slovanov, akoravno so deleč v izhodu stanovali. Al kako je to, da ravno zadnje koléno je ločeno od unih in biva v taki daljavi? Ravno iz te ločitve se pasmé zastran tamne starodavnosti teh narodov soditi, da so kadaj na prednjih sterminah visoke Azije skupaj bivali, potem se ločili in jo vsak na svojo stran potegnili: ti na naj južnišo stran Azije, uni na zadnji okraj kopne zemlje v severnem zahodu; druge kolena te žlahte, nazadnje morebiti Perzi in Skythi, so menda iz dolín visoke Azije pridši skoz-nje v zahod se vlekle.“

¹⁾ Glej Kaspar Zeus: „Die Deutschen und die Nachbarstämme“ str. 49. Pis.

Sem še spadajo važne besede visokoučenega dr. Kuhna ¹⁾:

„Mnogokrat se je že stavilo vprašanje: ali ni v različnih indogermanskih jezikih nobenega sledú, da so saj nektare ljudstva tega rodú delj časa skup stanovala memo družih? Navadno se je odgovarjalo na to vprašanje, da niso, in reklo se je, da semtertje se nahajajo stareji sledi in da jezik ne more biti nikakor merilo za to razsodbo. Znabiti da je to resnično, ker se tiče jezikoslovnega sklada teh jezikov, — al kar se tiče obsega razumkov ali zapopadkov, ki jih nahajamo v teh jezikih, se bo to vprašanje kakorkoli vendar dalo rešiti, in po vsem tem sem jez teh misel, da slovanski jeziki so bili z indiškimi dalje časa v zavezi kakor z drugimi indogermanskimi“ itd.

Te besede so čista resnica. Ne samo različno soglasje z glasniškimi razmerami to poterjuje, temoč tudi soglasje v pomenih za tiste besede, ktere niso nikjer izposojene, ampak so iz občinskega vira. Memogredé razun dosti drugih omenjam le sledeče: pangu, po Benfei-u lahm, jugoslovanski bangav, — parigha, pessulus, slov. veriga, — paniđža, jugoslov. pandža, — narka tartarus, slov. narka, Haft, Arrest, — parjanka, Thron, lectus, cubile, slov. prunka. Pa ne samo po jeziku so Slovani v nar večí sorodnosti z Indi, temoč tudi po veri, zato učeni Eckermann ²⁾ prav piše: „Slovani so se veliko pozneje kakor Germani ločili od vzajemnega življenja Indov“. Ta okoliščina nam razjasnuje djanje, zakaj da se v slovanskem basnoslovju toliko čistih indiških življén nahaja. Naj nikdo ne misli, da hočem dokazati, da vso indiško basnoslovje, kakor so ga izobraževali epikarji in lirikarji, se nahaja v slovanskem, — Bog ne daj! vendar terdim, da vediške božanstva večidel nahajamo spet v slovanskem basnoslovju.

Vediške božanstva pa niso druga kakor osebljene naturne moči ³⁾, in to so tudi božanstva starih Slovanov. Al več o tem v svojih bukvah; tukaj nam gré razlagati le božanstvi Sava in Adsalluto.

Spominek z gori imenovanim napisom se nahaja na mostovžu ljubljanskega muzeja, in drug kamen, tema božanstvoma posvečen, se je našel leta 1845 četert ure gori od Koritnikovega hrama kraj Save nasproti selu, imenovanemu Klempas ⁴⁾. (Konec sledí.)

Jan Žizka,

početnik vojskovanja novo-europejskega.

□ Nemci natiskujejo ime tega strahovitega moža, zato ker nimajo čerk za to, „Zizka“, pa tudi „Ziska“. Zato izgovarjajo tisti, ki so zvedili to ime iz nemških bukev, Cicka, Ciska, ali pa še kako drugače, kakor smo izgovarjali nekđaj tudi Crinji namesto po naše: Zrinji (Zrinjski), Premisl namesto: Přemysl (po starem pravopisu českem: Przemysl *). Nedolžna zmota „Ciska“ namesto „Žizka“ je tudi v lepi „povestnici“ našega slavnega Vertovca na strani 478. Naj si to častiti braveci popravijo. Zagovarjajo nas okoliščine. —

Do malega menda vsi smo že brali ali slišali kaj praviti od grozovitega vojvoda Husovskega: Janeza Žizkata. Slišali smo, kako modro se je branil s svojimi vozmí (Wagenburg), kako je še slep vódil vojsko svojo nad nasprotnike in jih zmogel vselej. Še več drugega mičnega, toda tudi kaj neresničnega. Bosa je, na priliko, da so ga njegovi ljudje mertvega oderli, kožo posušili in na-njo bili kakor na turški boben, — kako so se bali sovražniki (katoličani)

¹⁾ Kuhn „Zur ältesten Geschichte der indogermanischen Völker“ v Weberovem časopisu „Indische Studien“. III. Heft str 324.

²⁾ Erckermanu „Lehrbuch der Religionsgeschichte“ stran 205.

³⁾ Glej dr. Weber „Akademische Vorlesungen über indische Literaturgeschichte“ stran 4.

⁴⁾ Glej „Mittheilungen des histor. Vereins für Steiermark“ 2. Heft str. 53. Pis.

*) Po naše bi bilo, zato ker je česki ř = našemu r, prav za prav: Premisel (premisiliti). Pis.

pak tudi močno podaljšane perste sprednjih nog. Samo pavec sprednjih nog, ki je majhen in v pravi meri k truplu, in persti zadnjih nog so prosti te vezivne kože. Pavec sprednjih nog je, kakor sem rekel, majhen, prost, in z močno zakrivljenim krempljem orožen, za ktere se topir obeša; posamezni členi družih čveterih perstov so pa kaj močno podaljšani, posebno mazinec, ki pri nekterih skor dolgost celega života doseže. Med temi persti, kateri so brez krempljcov, je razpeta perutnična kožica, kakor platno na dežniku, in se razširja do perstov zadnjih nog, ki so z močnimi, zakrivljenimi kremplji oboroženi, in dostikrat tudi do konca repa, ki se pa pri nekterih ne nahaja. In s to tako razpeto kožico zamore topir kaj hitro, gibčno, tiho in varno sem ter tje letati, kar ga tedaj pri ljudstvu med ptiče vverstuje.

Zavernil me bo pa morebiti kdo: zakaj spi ta tihotapec nečimeren podnevi, ko se vse trudi pa dela, in se belega dneva veseli, ponoči pa, ko vse počiva, nemiren rogovili? in kako je mogoče, da se ponoči, kader nobena žival ne vidi, vendar tako gibčno in varno vede?

Na to odgovorim, da ima mati natora povsod in v vsem svoje predpise, da zamore svoj cilj in konec doseči; in da je eden iz teh namenov ravno pokončevanje mnogoterih škodljivih ponočnih živalic, kar pa slepi človek dostikrat zapopasti noče.

Ali zopet novo vprašanje: ako topir ponoči ne vidi, od kod pride, da vendar tako varno in gibčno sem ter tje leta, in se kar nikamor ne zadene? — Nepripravnost vida nadomestuje velika občutljivost te živalice, ktera se posebno v perutnični kožici, v ušesih, v nosu in v nekterih odvisnikih razodeva. In ta občutljivost je tako velika, da popolnoma nadomestuje nezmožnost topirjevo ponoči kaj videti, kakor skušnje uče. Spalanzani je celo sobo z nitmi prepregel, potem topirja oslepil in v sobi izpustil; in lej: topir je tako varno in gibčno sem ter tje letal, da se kar v nobeno nitko ni zadel.

Akoravno se take neusmiljene skušnje ne morejo zagovarjati, nam vendar kažejo, da pri topirji velika občutljivost kaj velikih in golih ušes, nosa in pa perutnične kože vid popolnoma nadomestuje.

Iz tega se razvidi neskončna modrost Stvarnika, kateri je tudi to ostudno živalico tako vstvaril, da si zamore ponoči iskati živeža, ki obstoji iz ponočnih kebrov, metuljev in drugih škodljivih živalic. In tako tudi topir veliko koristi, akoravno se človek tega ne zavé, in to koristno živalico nespametno preganja in pobija. Koliko pa topir koristi, zapopade posebno tisti, kateri njegovo veliko požrešnost pozná. Skušnje uče, da eden večih topirjev 15—20 kebrov zaporedoma požre, in kar nič se mu ne ustavlja; bolj mali topirji pa muh po 80—100 pohrustajo, kakor nam skušeni živaloznanci pišejo. Gospod Frauenfeld v Beču je imel vjetega topirja (*Vespertilio noctula*), ki je navadno za večerjo 50—60 červičev pohrustal.

Kje so pa topirji pozimi, ko jih kar viditi ni? Ali poginejo v jeseni kakor večidel kebre? ali se, kakor nekteri ptiči, v ptuje kraje podajajo?

Ljubi bravec! kar prvo zadene, povem ti, da ne poginejo, kjer topirjevo življenje ne terpi le eno leto, kakor kebrovo; nekatere sorte se sicer podajajo v druge kraje; ali kar jih je pri nas, večidel vsi prebivajo tudi čez zimo v naših krajih. Kje pa so, da jih nihče ne vidi? Lej, ljubi prijatelj! zopet se ti pokaže neskončna modrost Stvarnika. Kjer se namreč topirji edino le od kebrov, metuljev in enakih živalic živijo, teh pa pozimi ni, bi mogli topirji glada poginiti. Al to se ne zgodi. V luknjah, v starem zidovji, v votlih deblih, kjer tudi poleti čez dan prebivajo, celo zimo spavajo oterpnjeni, in to na kaj čudno vižo. Topir se namreč za krempeljce zadnjih nog tako obesi, da z glavo navzdoli visi, vès v perutnično kožico zaviti; in tako živi celo zimo brez živeža v terdnem spanji, tako dolgo, da ga gorki sončni žarki zopet ne predramijo, in on navadnega

življenja, preganjanja in pokončanja škodljivih kebrov in drugih enakih živalic od novega ne začne.

Al kakor svet dobrote navadno z nehvaležnostjo plačuje, taka se tudi topirju godi. Zato, ker on ponoči, kadar počivajo druge živalice, ktere se tudi škodljivega merčesa živé, tako pridno rogovili, in veliko kebrov, metuljev in drugih živalic pokonča, ga nespametni ljudje, kateri delj ne mislijo kot za nos delječ, sovražijo, preganjajo in pobijajo.

V Beču.

P. Viktor M.

Starozgodovinski pomenki.

ADSALLVTAE AVG. SACR.

G CAECINA FAVSTINVS.

Spisal Davorin Terstenjak.

(Konec.)

Dajmo sedaj preiskavati: kaj pomeni Sava in Adsalluto.

Pod božanstvom Savus je vodni bog reke Save razumeti. Ime Sava je indoslovensko in pomeni po Benfeiu ¹⁾ naravnost vodo.

Pa tudi gore, pečine in kamni ²⁾ so imeli svoje varhe, kakor pričujejo indiške božanstva Giriša = Goriša itd. In takošno pečno božanstvo je Adsalluta, ki stoji za Acalluta. Latinec glasnik *c* pred *a*, *o* in *u* izgovarja kot *k*, in toraj ni mogel pisati Acalluta, kar bi se glasilo Akalluta. Pisal je toraj *ds* za *c*, in to priklado najdemo še v imenih koroških Redsomar, Redsat ³⁾ = Recomar, Recat = Anatinus od reca, anas, primeri historično ime „Gänserich“ ⁴⁾.

Acaluta je slovenska oblika sanskritske besede ashmanvati, kamnita, die steinerne, ktera beseda se že v Rigveda-tu nahaja. (Glej: Rigveda 10, 53, 8.)

Korenika teh besed je sansk. ash, kar je Bopp z coacervare prestavil; vendar iz izpeljancev se vidi, da je izvorni pomen besede ash = spitzen, kakor se lahko iz sledečih prikladov prepričamo, sanskritski: ashri, Spitze, latinski: acus, acumen = sanskritsk. ashman, geršk. akme, litv. aszmu. Pomen špičastega pa je stvaril pomene ostrosti, zato sanskritski ashri, acies, ensis ⁵⁾, latinski acies. Pomen ostrosti je spet stvaril pomen bridkosti, zato acerbus latinski, acetum, slovenski ocet; primeri enake slovenske besede: bridek, bitter, in pa bridek, scharf, n. pr. bridka čorda. Iz pomena ostrosti se je tudi stvaril pomen bistrosti, hitrosti, berzosti, zato iz ash tudi sansk. ashu, schnell, celer = latinskemu acer, ashva, konj, po pravem bistra, scilicet žival; iz korenike ash je tudi latinska aquila, Pomen bistrosti, hitrosti, berzosti je tudi stvaril pomen bliska, svetlobe, zato sansk. ashan, fulmen, anshu, radius, slov. ocel, Stahl, po pravem leskeče.

Izvorni pomen korenike ash je toraj spitzen ⁶⁾, durchdringen, in ker kari (čeri), pečine imajo večidel špičasto podobo, so po takošnem postali pomeni: ashman, acumen, akme, aszmu, ashmanvat itd.

Sanskritski glasnik sh se vjema s slovenskim *k*, kateri pa se rad omehčava v *c*, zato v slovenšini nahajamo *ac*, die Spitze ⁷⁾, acel, acman: ime krajev med pečinami in prebivavcev po pečovnatih krajih. Pozneje je glasnik *a* prestopil v *o* in *u*, zato: Okon, Okonina, Okič, Okir, z digamo Vokir: imena krajev med peči-

¹⁾ Glej Benfei „Glossar“ s. v.

²⁾ Glej Hanuš „Wissenschaft des slaw. Myth.“ stran 303.

³⁾ Glej Eichhorn „Beiträge“ II., 20. Gruter 886 Nr. 1.

⁴⁾ Od imen po živalih glej Pott „Die Personennamen“ str. 659, odsek: Naturgeschichtliche Benennungen.

⁵⁾ Analogično najdemo v jugoslovenskem jeziku: lit, Felsenspitze, lit, Säbelschärfe, in gerško lidos.

⁶⁾ To poterjuje korenika sho, v kateri je *a* odpadel kakor v besedi kamen iz ashman, zato shāna = akone = cos, der Wetzstein; primeri slov. os, Spitze, osilka, Hügel, in pa osil, Wetzstein.

⁷⁾ Glej P. Marcus in Janežič „Slovník“ s. v.

nami, in špičastih hribov; dalje: ukna peč na Gorenskem = špičasta peč, Ukovsko na Koroškem itd. Pa kako je iz ash — ak — ac postalo Acaluta? Iz ash pozna sanskritski jezik obliko ashmanvant¹⁾, kamnit, der steinerne. Oblika vant, ktera se imenuje „močna oblika“ je soglasna latinski entus, n. p. violentus, slov. vat, n. p. ognjevat, brezovat, nekda vant, kakor lastne osebne imena: Trebant, Marant, Bregant itd. pričujejo²⁾. Iz ashmanvant bi toraj dobili v slovenskem jeziku naj starejo obliko acmanvant, acmanvanta, acmanvanto, lapideus, a, um, saxosus, a, um. Al že gori smo vidili, da je glasnik m izpadel, in da imamo ac, acal, acel namesto ashman; toraj dobí slovenski jezik obliko acavant, a, o. Slovka an pa rada prestopi v ou ali u, zato Marout iz Marant, Borut iz Borant, Korut iz Korant; zato Nestor piše Korutani. Tako iz acavant dobimo acavut, a, o.

Kranjci pa radi glasnik v pred samoglasnikom spremenjajo v l, n. pr.: Cirkle namesto Cirkve, lotek namesto votek, krokla namesto krokva, trezli namesto trezvi; tako je tudi iz acavut, a, o, postala oblika acalut, a, o.

Acaluta pomeni toraj: saxosa, lapidea, scilicet Dea. Zavoljo končnice uta primeri klafuta od klafati, odkodar klafant = klafat, an = u — klafut, in klafanta = klafata, an = u — klafuta, primeri še besede: plahuta, košuta, cafuta itd. R. Knabl je spomenik, kateri je najden bil kraj Save takole razrešil: „Savo et Adsallutae augustis sacrum Panonii — Norici Scapharii Unanimes Votum solverunt libentes merito“, kar je sam tako prestavil: „Den Gottheiten Samus und der Adsalluta geweiht, Die norisch-panonischen Schiffsleute haben einstimmig ihr Gelübde nach Gebühr willig gelöst“³⁾.

Tako tudi ta okolščina poterjuje našo razlago. Ktere božanstva bi pač savski brodarji naravnije častili, kakor vode in pečovje, ktero je brodarstvu nar nevarniše? G. Kandler je rekel, da je Adsalluta keltiško božanstvo, pa ni razložil: kakošno je. Jaz v keltiškem jeziku ne najdem besede acaluta. G. Knabl je rekel, da bi Adsalluta utegnila biti latinska prestava reke San!! Da je pa ta njegova „konjektura“ brez vse gramatiške veljave, spozna vsak kritičen jezikoslovec.

Pa pustimo to stvar. Utegnil bi me kak opazkar mojih spisov spet „massloser Ausfälle“ obdolževati. Slovenskim pisateljem nekteri nemški ne dopustijo nikakoršnega „pobotanja“ — oni morajo vse za ljubo jemati, celo če jih v neslanih pamfletih obdolžujejo in obtožujejo panslavizma!

Jan Žižka,

početnik vojskovanja novo-europejskega.

(Dalje.)

Take vozove so vozili zmirom zaporedoma (v rajdah); voz za vozom je bil pripet z verigo. Po navadi so jih vlačili v štirih verstah ali vlakih vŝtric. Zvunajni versti ste bile nekoliko daljši od znotrajnih. Vozovi so bili ob straneh z obešenimi deskami ograjeni; imeli so tudi krove ali strehe za naskok (Sturmdach). Vozataji so se skrivali za „poveze“. Na zvunajnih vozéh je viselo tudi po nekoliko pušek. Vsa vojska, vsa ropotija, žene in otroci so imeli svoj prostor na sredi med vozmí. Le konjiki so jezdarili zvunaj voz. V sili so se pa skrivali za-nje tudi oni.

Naj ročnejši so morali biti vozniki ali vozataji, da so po povelji vojvodovem (po nekem znamenji) vozove naglo obračali in postavljali: zdaj kakor ulice, zdaj kakor podkev, zdaj kakor polomesec, zdaj kakor kljuko (V) itd. Ti prikazni, ti ročnosti se je čudila in zato stermela sovražna vojska najbolj.

Ko se je počela bitva, ondaj so gledali vozniki, dobivši po stotniku znamenje, kako bi zasačili z vozmí ktero kerdelo sovražne vojske. Zasačeno kerdelo so posekali potem pešci, ali so ga pa postreljali, poklali in potolkli možje in žene. Konjiki so se borili pred vozovi; ako se je zaganjal sovražnik nad-nje od sile, pa so zbežali za vozove in se branili izza le-téh kakor izza obzidja mestnega. Tako so premagovali pogostoma sovražnika veliko jačega, ki se ni znal tako bojevati; tudi so bile Žižkatu ravne tla zemlje česke za naglo kretanje in prevážanje takih voz jako ugodne.

Težko orožje in smodnik so rabili ondaj že močno, ne le Husovci, ampak tudi katoličani. Vendar so bili kanonirji¹⁾ česki veliko ročnejši od drugih.

Posebno koristna je bila vojski hudega Žižkata, ki je zložil Husovcem tudi vojaško pesem in vojaški nauk, razun naglega kretanja berza hoja vojske njegove. Žižka je prehitel počasnega sopernika vselej, kedar koli je hotel posesti kakšen ugoden kraj. Zato je pa premogel ta strašni vojvoda sovražnike svoje v trinajst bitvah in v več kot sto bojih, njega pa nikdar nobeden, da si je bil poslednjič oslepel tudi na drugo okó in zapovedoval vojski svoji popolnoma slep.

Ta silni sopernik vere katoliške se sme tedaj po pravici početnik novega vojskovanja europejskega imenovati.

Res so šteli drugi narodi Čehe petnajstega stoletja za pervake v umetnosti vojaški. „Vojskovanje po Žižkatovo“²⁾ so posnemali tudi ptujci. Kozaki poljski in rusovski so se deržali vodil Žižkatovih do 17. stoletja. Kako so čislali in priporočali tudi ptujci vojskovanje Žižkatovo, to se vidi iz nekega popisa „vojske Žižkatove na Ogerskem l. 1423“³⁾.

Palacky je terdil že leta 1828⁴⁾ in ž njim vred terdi tudi Jungmann⁵⁾, da je nemška beseda „Pistol(e)“ (pištola, francoz. „pistole(t)“, laški in španjsk. „pistola“) iz česke besede „pištála“ (cev in piščal). — nemško ime „Haubitze“ pa da se je napravilo iz českega „haufnice“ (po sedanjem pisanji „houfnice“).

Nekteri pa izpeljujejo „pistol(e)“ iz „Pistoja“ (imé mesta laškega na Toskanskem⁶⁾), govore da so bile pistole ondi znajdene, kar pa po besedah Adelungovih ni dokazano, pa tudi po postavah jezikoznanskih ne more biti ta izpeljava resnična (etim. wörterb. der roman. spr. slavnega Dieza 1853). Najbolja se zdí Diezu, kateri menda ni vedil za izpeljavo Jungmanovo, izpeljava iz latinske besede „pistillus“, zato ker pravijo Lahi „pestello“ še nekemu orodju „mit einem knauf“. Nekteri pa pravijo: da izhaja „pistole-a“ iz latinske „fistula“ (cev, piščal). — Da ni „Pistole“ prava nemška beseda, to je spoznal že Adelung. „Haubitze“ pa veli Adelung, da so kerstili Nemci po imenu „Haube“, namreč po podobi (?!), po óni besedi pa da so ponaredili Čehi „haufnice“ (au = ou). — Ktera misel je zdaj resnična?

Jezikoznanci so določili že precej, ktera sprememba glasov je po natori kterege jezika mogoča, ktera pa nemogoča. Kar je pa mogoče, to ni še zato vselej tudi resnično. Toda na velikem dobičku (znanstvenem) smo, ako le vemo, da ta in ta izpeljava ni mogoča.

(Dalje sledí.)

¹⁾ Beseda „top“ je tudi ptuja (turška), tedaj nimajo imena „top“, „topničar“, „topništvo“ nikakove prednosti pred imeni kanon(a), kanonir, artilerija itd.

²⁾ Na vpr. „kako“ sme imeti „po“ 4. in 5. sklon za seboj: po naše ali po našem je tako.

³⁾ Žižka's Zug in Ungarn 1423. „Stari letopisové“ str. 57. 61.

⁴⁾ V časop. česk. mus., 2. zvez., str. 7., kjer našteva pisatelj orožje Čehov 15. stoletja.

⁵⁾ V česko-nem. slovníku svojem.

⁶⁾ Res, da delajo že zdavna pistole zlasti na Laškem in Francozkem; ali perve pistole in ž njimi vred imé so raznesli — kakor je podoba — križaki vseh narodov kerščanskih po teh deželah itd. iz českega. Pis.

¹⁾ Böhlingk „Sanskrit. Wörterb.“ s. v.

²⁾ Glej Bopp „Vergleichende Grammatik“ V. Theil str. 1405 §. 957.

³⁾ Glej Mittheil. des hist. Vereins für Steierm. str. 53.